

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3Cdo/41/2019
Identifikačné číslo spisu: 8213210171
Dátum vydania rozhodnutia: 24.09.2020
Meno a priezvisko: Mgr. Dušan Čimo
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:8213210171.3

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu G.. C. N., trvale bytom v R. XX, zastúpeného Advokátskou kanceláriou Krnáč s. r. o., so sídlom v Banskej Bystrici, Námestie slobody 2, proti žalovaným 1/ G.. G. M., trvale bytom v L. XXX a 2/ O. L., so sídlom v L. XXX, obom zastúpeným JUDr. Martinom Staroňom, advokátom v Prešove, Hlavná 89, o určenie, že žalobca je riaditeľom školy a iné, vedenom na Okresnom súde Bardejov pod sp. zn. 4Cpr/2/2013, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 27. októbra 2016 sp. zn. 20CoPr/2/2016, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žalované majú nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bardejov (ďalej tiež len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 24. februára 2016 č. k. 4Cpr/2/2013-399 zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal: I. určenia, že žalobca je riaditeľom Základnej školy v L. (ďalej tiež len „škola“) a II. uloženia povinnosti žalovanej 1/, aby sa zdržala vykonávania akýchkoľvek úkonov v mene a na účet školy z pozície riaditeľa školy a aby v lehote 3 dní od nadobudnutia právoplatnosti tohto rozhodnutia protokolárne odovzdala školu. Pri posudzovaní žaloby aplikoval ustanovenia § 3 ods. 1, 2, 6, 11, 13 a 14 a § 4 zákona č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a § 5 zákona č. 552/2003 Z. z. o výkone práce vo verejnom záujme. Predmetom žaloby bolo primárne pozitívne určenie, že žalobca je riaditeľom školy a súd bol takýmto vymedzením nároku v žalobe viazaný. Podľa súdu prvej inštancie by bolo nad rámec tohto konania, aby posudzoval, ktorá iná osoba je v súčasnosti riaditeľom školy a či má vôbec škola nejakého riaditeľa, keďže výberové konanie, v ktorom bola úspešná žalovaná 1/, zjavne prebehlo v čase, kedy vykonával funkciu žalobca. V časti, kde sa žalobca domáhal, aby súd uložil povinnosť žalovanej 1/, aby sa zdržala vykonávania akýchkoľvek úkonov v mene a na účet školy z pozície riaditeľa školy a aby v lehote 3 dní od nadobudnutia právoplatnosti tohto rozhodnutia protokolárne odovzdala školu, bolo zamietnutie žaloby odôvodnené tým, že žalobca v tejto časti nie je aktívne legitimovaný. K takémuto záveru dospel súd prvej inštancie z toho dôvodu, že v konaní bolo preukázané, že v čase vyhlásenia rozsudku žalobca nie je riaditeľom školy, a teda sa nemôže s úspechom domáhať z tejto pozície akýchkoľvek nárokov voči iným

osobám.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej tiež len „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu rozsudkom z 27. októbra 2016 sp. zn. 20CoPr/2/2016 rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil podľa § 387 ods. 1 a 2 Civilného sporového poriadku (zákona č. 160/2015 Z. z., dnes už i v znení zákonov č. 87/2017 Z. z. a č. 350/2018 Z. z., ďalej tiež len „C. s. p.“). Súd prvej inštancie podľa neho v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a zo zistených skutočností vyvodil správny právny záver. Odvolací súd si osvojil náležité a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia súdom prvej inštancie a keďže sa v priebehu odvolacieho konania na týchto skutkových a právnych zisteniach nič nezmenilo, v plnom rozsahu odkázal na takéto odôvodnenie. Dodal, že predmetom konania je určenie, že žalobca je riaditeľom a nie nároky, ktoré by mu vyplývali z neplatného odvolania z tejto funkcie a že rozhodnutím o zamietnutí žaloby žalobcu nie sú dotknuté jeho nároky v súvislosti s neplatným odvolaním z funkcie riaditeľa. K námietkam žalobcu odvolací súd uviedol, že podľa § 154 ods. 1 O. s. p. je (presnejšie pre súd prvej inštancie - rozhodujúci ešte v režime dnes už zrušeného zákona č. 99/1963 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení - bol) pre rozsudok rozhodujúci stav v čase jeho vyhlásenia. To znamená, že súd pri rozhodovaní veci nemôže brať do úvahy skutočnosti, ktoré nastali v minulosti, avšak v čase vyhlásenia rozhodnutia už netrvajú, ako aj predvídať skutočnosti, ktoré v čase vyhlásenia ešte nenastali (s výnimkou pravidla uvedeného v § 154 ods. 2 O. s. p.). Vzhľadom k tomu, že žalobca sa domáhal vydania konštitutívneho a nie deklaratorného rozhodnutia, je nevyhnutné rešpektovať zákonnú požiadavku uvedenú v spomínanom ustanovení a to v prejednávanej veci bránilo vyhovneniu žalobe; uzavrel odvolací súd.

3. Proti takémuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej tiež len „dovolateľ“) dovolanie s odôvodnením, že dovolanie je prípustné podľa § 420 písm. f/ a § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. V dovolaní uviedol, že odvolací súd porušil jeho právo na spravodlivé súdne konanie, keď vydal nesprávny, nezákonný a arbitrárny rozsudok. Namietal, že zo súdnych rozhodnutí je zrejmé, že žaloba bola v čase podávania dôvodná. Súdny porušili predpisy upravujúce vedenie konania, pretože v zmysle zásad občianskeho procesného práva by súdy mali konať promptne a rozhodnúť spravidla na jednom pojednávaní; ak by tieto zásady boli dodržané, tak by podľa neho bolo rozhodnuté v súlade so žalobou. Súdny sa v odôvodneniach svojich rozhodnutí vôbec nevysporiadali s tým, že žalovaná 2/ ako zriaďovateľ protiprávne a v rozpore s platnou právnou úpravou vymenovala počas jeho funkčného obdobia do funkcie riaditeľa školy žalovanú 1/, ktorá na základe menovacieho dekrétu protiprávne a bez právneho nároku vykonávala funkciu riaditeľky školy od 1. júna 2011 do 31. mája 2016, teda v čase, keď riaditeľom školy bol on (žalobca), ktorému naopak vo vykonávaní funkcie riaditeľa nezákonne, spoločne so zriaďovateľom bránila. Podľa jeho názoru rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie, záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Konkretizoval právnú otázku v znení: „Kto je podľa zákona o štátnej správe v školstve a školskej samospráve riaditeľom základnej školy, ak bolo tretími osobami (zriaďovateľom a ďalšou osobou) nezákonnými listinami ako aj fyzicky znemožnené riaditeľovi základnej školy, aby vykonával svoju funkciu riaditeľa v trvaní, ako predpokladajú príslušné zákonné ustanovenia, t. j. funkčné obdobie 5 rokov, pričom po uplynutí funkčného obdobia tohto riaditeľa nebol zriaďovateľom nikto poverený vedením základnej školy do vymenovania nového riaditeľa, ani nedošlo k novému výberovému konaniu na obsadenie funkcie riaditeľa a ani toto miesto nebolo obsadené bez výberového konania?“ Podľa jeho názoru súdy nesprávne aplikovali a aj nesprávne interpretovali právne predpisy vzťahujúce sa na vymedzenie a zadefinovanie zákonného funkčného obdobia riaditeľa školy. Z uvedených dôvodov navrhol rozsudok odvolacieho súdu zmeniť podľa § 449 ods. 3 C. s. p. vyhovnením žalobe, alternatívne rozsudok odvolacieho súdu spolu s rozsudkom súdu prvej inštancie zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a priznať náhradu trov konania.

4. Žalovaná 1/ navrhla dovolanie odmietnuť, majúc za to, že toto je neprípustné aj oneskorené a žalovaná 2/ dovolací návrh nepodala.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej tiež len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) uznesením z 19. marca 2018 sp. zn. 3Cdo/121/2017 dovolanie podľa § 447 písm. c/ C. s. p. ako procesne

neprípustné odmietol a vyslovil, že žalované majú nárok na náhradu trov dovolacieho konania. V otázke možnosti súbežného uplatnenia dôvodov prípustnosti dovolania vychádzal z riešenia veľkého senátu občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu, ktorý v uznesení z 19. apríla 2017 sp. zn. 1VCdo/2/2017 konštatoval, že: a/ kumulácia dôvodov prípustnosti dovolania v zmysle § 420 a § 421 C. s. p. je neprípustná; b/ ak sú v dovolaní súbežne uplatnené dôvody prípustnosti podľa oboch uvedených ustanovení, dovolací súd sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 C. s. p. a c/ ak sú v dovolaní uplatnené viaceré vady zmätočnosti uvedené v § 420 písm. a/ až f/ C. s. p., dovolací súd sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí výlučne na skúmanie prípustnosti dovolania z hľadiska existencie tej vady zmätočnosti, ktorá je v tomto ustanovení uvedená na prednejšom mieste. Vec prejednávajúci senát, riadiaci sa týmto rozhodnutím, skúmal prípustnosť dovolania žalobcu len podľa ustanovenia § 420 C. s. p. (nezaoberal sa teda prípustnosťou dovolania aj z hľadiska ustanovenia § 421 ods. 1 C. s. p. a neskúmal preto ani, či odvolací súd riešil právnu otázku dosiaľ dovolacím súdom nevyriešenú) a dospel k záveru, že na výskyt žalobcom vytýkanej zmätočnej vady, reprezentovanej nesprávnym postupom súdu zasahujúcim do práv strany sporu v miere porušujúcej právo na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ C. s. p.) v konaní pred odvolacím súdom ani súdom prvej inštancie nešlo usúdiť.

6. Na základe ústavnej sťažnosti žalobcu Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej tiež len „ústavný súd“) nálezom z 13. novembra 2018 č. k. II. ÚS 277/2018-55 rozhodol, že základné právo sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ústavného zákona SNR č. 460/1992 Zb. v znení neskorších ústavných zákonov) uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/121/2017 z 19. marca 2018 porušené bolo; toto uznesenie zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie a najvyššiemu súdu uložil tiež povinnosť na náhradu trov konania sťažovateľa pred ústavným súdom. Predmetom posúdenia ústavného súdu v kontexte argumentácie sťažovateľa bola otázka, či je z ústavného hľadiska udržateľný taký prístup najvyššieho súdu ako súdu rozhodujúceho o dovolaní, v zmysle ktorého ak sú v dovolaní súbežne uplatnené dôvody jeho prípustnosti podľa § 420 aj § 421 C. s. p., dovolací súd sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 C. s. p. K tejto otázke prijal ústavný súd uznesením č. k. PLz. ÚS 1/2018-22 z 25. apríla 2018 zjednocujúce stanovisko v znení: „Pokiaľ sú v dovolaní súbežne uplatnené dôvody prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 420 Civilného sporového poriadku, ako aj § 421 Civilného sporového poriadku a Najvyšší súd Slovenskej republiky sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 Civilného sporového poriadku, poruší tým právo na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Rovnako, pokiaľ sú v dovolaní uplatnené viaceré vady zmätočnosti uvedené § 420 písm. a/ až f/ Civilného sporového poriadku a Najvyšší súd Slovenskej republiky sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí výlučne na skúmanie prípustnosti dovolania z hľadiska existencie tej procesnej vady zmätočnosti, ktorá je v tomto ustanovení uvedená na prednejšom mieste, poruší tým právo na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.“ Toto prijaté zjednocujúce stanovisko bolo plne aplikovateľné aj v prerokovávanej veci; ústavný súd naň v plnom rozsahu poukázal a uzavrel, že pokiaľ sťažovateľ v podanom dovolaní uplatnil súbežne dôvody prípustnosti dovolania podľa § 420 aj podľa § 421 C. s. p. a najvyšší súd sa v napadnutom rozhodnutí pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzil len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 C. s. p., porušil tým základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy. Námietskami sťažovateľa prednesenými na verejnom ústnom pojednávaní konanom 13. novembra 2018 sa ústavný súd osobitne nezaoberal, pretože s predmetom prejednávanej veci bezprostredne nesúviseli. Ústavný súd v tejto súvislosti prihliadol aj na zásadu minimalizovania zásahov do právomoci iných orgánov verejnej moci, keďže nálezom zrušujúcim rozhodnutie o poslednom procesnom prostriedku, ktorý zákon sťažovateľovi na ochranu jeho práv poskytuje, sa vytvoril priestor na ochranu namietaného porušenia týchto práv v rámci sústavy všeobecných súdov (obdobne pozri napr. IV. ÚS 128/07).

7. Najvyšší súd je viazaný právnym názorom ústavného súdu, ktorý vyslovil v náleze (§ 134 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov). Najvyšší súd vzhľadom na to po vrátení mu veci na ďalšie konanie skúmal, či je dovolanie žalobcu prípustné nielen podľa § 420 C. s. p., ale aj podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. Poznamenáva pritom, že možnosť kumulácie dôvodov prípustnosti dovolania vyplýva tiež z neskoršieho uznesenia

veľkého senátu občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu z 21. marca 2018 sp. zn. 1VCdo/1/2018 (ktorým bol prekonaný názor vyslovený v uznesení sp. zn. 1VCdo/2/2017).

8. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 C. s. p.) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C. s. p.) strana, v ktorej neprospech bolo napádané rozhodnutie vydané (§ 424 C. s. p.) a to za podmienky jej zastúpenia i spisania dovolania v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 C. s. p.), bez nariadenia pojednávania (§ 443, časť vety pred bodkočiarkou C. s. p.) dospel k záveru, že dovolanie je potrebné odmietnuť. Odôvodnenie, prečo bol namieste tento postup, je uvedené v nasledovných bodoch.

9. Dovolanie má v systéme opravných prostriedkov civilného procesu osobitné postavenie. Na rozdiel od odvolania ako riadneho opravného prostriedku, ktorým možno napadnúť ešte neprávoplatné rozhodnutie, ide v prípade dovolania o mimoriadny opravný prostriedok, ktorým možno napadnúť rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré už nadobudlo právoplatnosť. Právna úprava vychádza z tejto mimoriadnej povahy dovolania a v nadväznosti na to aj upravuje podmienky, za ktorých je dovolanie prípustné. Najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach túto osobitosť a mimoriadnosť dovolania často vysvetľuje konštatovaním, že dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nie je treťou inštanciou, v ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie (porovnaj napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/109/2018, 1Cdo/111/2018, 2Cdo/132/2013, 3Cdo/18/2013, 4Cdo/280/2013, 5Cdo/275/2013, 6Cdo/107/2012, resp. 7Cdo/92/2012).

10. Podľa § 420 C. s. p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

11. Podľa § 421 ods. 1 C. s. p. je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

12. Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 C. s. p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 1 C. s. p.).

13. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 C. s. p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 C. s. p.).

14. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 C. s. p.). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 C. s. p.). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ C. s. p., je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 C. s. p. v spojení s § 431 ods. 1 C. s. p. a § 432 ods. 1 C. s. p.). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

15. Žalobca primárne vyvodzoval prípustnosť jeho dovolania z § 420 písm. f/ C. s. p.

16. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f/ C. s. p. nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd (odvolací alebo aj prvej inštancie) dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1Cdo/42/2017, 2Cdo/20/2017, 3Cdo/41/2017, 4Cdo/131/2017, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto aj v tomto prípade skúmal opodstatnenosť argumentácie žalobcu, že v konaní došlo k ním tvrdenej vade zmätočnosti.

17. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (tu porovnaj rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

18. Nesprávnym procesným postupom je len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca (ne)činnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to ako súd viedol spor). V zmysle § 420 písm. f/ C. s. p. relevantným je nesprávny procesný postup, ktorým bola strane znemožnená realizácia jej procesných oprávnení a zmarená možnosť jej aktívnej účasti na konaní.

19. Dovolací súd totožne so skorším záverom vyjadrenom v uznesení sp. zn. 3Cdo/121/2017 (ktorého sa zrušujúci nález ústavného súdu nedotkol) konštatuje, že dovolacie námietky týkajúce sa prietahov v súdnom konaní nie sú dôvodom znemožňujúcim realizáciu procesných oprávnení účastníka. (tu porovnaj napr. 3Cdo/139/2011 a 3Cdo/28/2012). Podľa názoru dovolacieho súdu ani v režime novej právnej úpravy civilného sporového konania, ktorá nadobudla účinnosť 1. júla 2016, prietahy v konaní nie sú judikatúrou najvyššieho súdu považované za dôvod, ktorý by bez ďalšieho zakladal procesnú vadu konania, skôr urobenú súčasťou § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. Námietka dovolateľa, že v konaní dochádzalo k prietahom [i keby prípadne bola opodstatnená] sa v zmysle vyššie uvedeného netýkala okolnosti spôsobilej založiť prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f/ C. s. p.

20. Pokiaľ dovolateľ namietal nepreskúmateľnosť, na zásade, podľa ktorej nepreskúmateľnosť zakladá (len) „inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p.“, zotrvalo aj zjednocujúce stanovisko občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu R 2/2016, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku“. Zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu tohto stanoviska nedotkli, preto ho treba považovať aj naďalej za aktuálne.

21. So zreteľom na práve uvedené preto dovolací súd zotráva na tom, čo už uzavrel skôr a ktorý jeho čiastkový záver nespochybnil ani ústavný súd, teda na tom, že dovolanie žalobcu v prejednávanej veci nie je podľa § 420 písm. f/ C. s. p. prípustné.

22. Dovolateľ vyvodzoval prípustnosť svojho dovolania ale aj z § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p.

23. Aby na základe dovolania podaného podľa takéhoto ustanovenia mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 C. s. p.), musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí

riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach §§ 431 až 435 C. s. p. (2Cdo/203/2016, 3Cdo/216/2017, 4Cdo/64/2018, 6Cdo/113/2017, 7Cdo/95/2017, 8Cdo/95/2017). K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť, len ak sú splnené uvedené predpoklady (po prijatí záveru o prípustnosti dovolania). Aj právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v C. s. p., podobne ako predchádzajúca právna úprava, dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

24. Otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. môže byť len otázka právna (nie skutková otázka). Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine či iného predpisu hmotného práva), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Predmetná otázka musí byť zároveň procesnou stranou nastolená v dovolaní. Právne otázky dovolateľom v dovolaní nenastolené a nepomenované nemajú z hľadiska prípustnosti dovolania podľa tohto ustanovenia relevanciu.

25. Nevyhnutnou podmienkou prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. je, že sa týka právnej otázky, na riešení ktorej založil odvolací súd svoje rozhodnutie. Toto ustanovenie dopadá len na takú právnu otázku, ktorú: a/ odvolací súd riešil [neponechal ju nepovšimnutou a pri svojich právnych úvahách nedotknutou, ale ju riadne nastolil, vysvetlil jej podstatu, vyjadril vo vzťahu k nej svoje právne úvahy (prípadne možnosti odlišných prístupov k jej riešeniu) a vysvetlil jej riešenie a tiež dôvody, so zreteľom na ktoré zvolil práve riešenie, na ktorom založil svoje rozhodnutie], a b/ (zároveň) dovolací súd ešte neriešil. Otázka, ktorou sa strany sporu, prípadne aj súd v konaní síce zaoberali, na vyriešení ktorej ale nie je v konečnom dôsledku založené dovolaním napádané rozhodnutie, nie je preto v zmysle ustanovenia, o ktorom je reč, rovnako relevantná.

26. Žalobca vymedzil dovolaciu otázku nasledovne: „Kto je podľa zákona o štátnej správe v školstve a školskej samospráve riaditeľom základnej školy, ak bolo tretími osobami (zriaďovateľom a ďalšou osobou) nezákonnými listinami ako aj fyzicky znemožnené riaditeľovi základnej školy, aby vykonával svoju funkciu riaditeľa v trvaní, ako predpokladajú príslušné zákonné ustanovenia, t. j. funkčné obdobie 5 rokov, pričom po uplynutí funkčného obdobia tohto riaditeľa nebol zriaďovateľom nikto poverený vedením základnej školy do vymenovania nového riaditeľa, ani nedošlo k novému výberovému konaniu na obsadenie funkcie riaditeľa a ani toto miesto nebolo obsadené bez výberového konania?“

27. Dovolací súd si plne uvedomuje, že by bolo v rozpore s princípmi spravodlivého procesu, pokiaľ by sa pri posudzovaní dovolania uplatňoval prílišný formalizmus. V rozpore s týmito princípmi ale nie je prístup majúci na zreteli, že ustanovenia C. s. p. vyžadujú istú mieru formálneho a obsahového vyjadrenia dôvodov, z ktorých procesná strana vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania.

28. Osobitne je potrebné zdôrazniť, že otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 C. s. p. musí byť riešená odvolacím súdom a odvolací súd na jej riešení musel založiť svoje rozhodnutie (3Cdo/158/2017). Právna otázka, vyriešenie ktorej nemalo určujúci význam pre rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia (4Cdo/229/2017). Ak rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na dvoch alebo viacerých (z hľadiska merita rozhodnutia rovnocenných) dôvodoch, z ktorých každý jeden aj len samostatne bol súdom považovaný za kľúčový [v tom zmysle, že so zreteľom naň bolo treba žalobu buď zamietnuť alebo (naopak) žalobe vyhovieť], úspech dovolateľa v konaní pred dovolacím súdom podmieňuje splnenie dovolateľa zaťažujúcej procesnej povinnosti preukázať prípustnosť a opodstatnenosť dovolania vo väzbe na každý z týchto dôvodov (7Cdo/29/2018 a 3Cdo/158/2017).

29. Odvolací súd uviedol v odôvodnení svojho rozsudku, že sa stotožnil s právnym názorom súdu prvej inštalácie a na zistený skutkový stav prijal právny názor, že žaloba nie je dôvodná, pretože žalobca bol vymenovaný do funkcie riaditeľa danej školy na funkčné obdobie od 1. júla 2009 do 30. júna 2014.

Výkon jeho funkcie riaditeľa školy teda začal 1. júla 2009 a skončil 30. júna 2014, pretože Obec L. ako zriaďovateľ školy, konajúca prostredníctvom starostu obce, žalobcu trikrát neplatne odvolala z tejto funkcie, a to rozhodnutím z 8. decembra 2010 (zrušeným právoplatným rozhodnutím Krajského školského úradu v Prešove č. k. Spr 1/2011 - odv. z 13. júna 2012), rozhodnutím z 19. júna 2012 (zrušeným právoplatným rozhodnutím Krajského školského úradu v Prešove č. k. Spr 1/2011 - odv. z 23. augusta 2012) a rozhodnutím z 27. septembra 2012 (zrušeným právoplatným rozhodnutím odboru školstva Obvodného úradu Prešov, č. spisu ObU-PO-OS6-2013/00433 - 1 z 15. mája 2013). Žalobca teda nebol zriaďovateľom školy platne odvolaný počas plynutia jeho funkčného obdobia riaditeľa školy a jeho funkčné obdobie uplynulo 30. júna 2014 v súlade s platným menovacím dekrétom, pretože neexistujú zákonné dôvody na to, aby sa jeho funkčné obdobie predĺžilo. Od nasledujúceho dňa, teda od 1. júla 2014 žalobca nie je riaditeľom školy a súdu v konaní nepreukázal, že po 1. júli 2014 prebehlo výberové konanie na funkciu riaditeľa školy, v ktorom by bol úspešný (a následne do takejto funkcie bol vymenovaný alebo mu na to vznikol nárok). Predmetom požiadavky žalobcu bolo (čiastočne) pozitívne určenie, že žalobca je riaditeľom školy a súd bol takýmto vymedzením nároku v žalobe viazaný. Uviedol, že by bolo nad rámec tohto konania, aby súd posudzoval, ktorá iná osoba je v súčasnosti riaditeľom školy; posúdenie akýchkoľvek otázok v tejto súvislosti označil za rozhodovanie o neexistujúcom predmete konania a dodal, že predmetom konania bolo určenie, že žalobca je riaditeľom a nie nároky, ktoré by mu vyplývali z neplatného odvolania z tejto funkcie a ani samotné posúdenie dôsledkov neplatného odvolania žalobcu z jeho funkcie, opätovne zdôrazňujúc záver, že žalobca (už) nie je riaditeľom školy.

30. Riešenie skutkovej otázky (questio facti) je v civilnom sporovom konaní spojené s obstarávaním skutkových poznatkov súdu v procese dokazovania. Pri riešení takejto otázky sa súd zameriava na skutkové okolnosti významné napríklad z hľadiska toho, čo a kedy sa stalo alebo malo stať, čo (ne)urobil žalobca alebo žalovaný, čo (ne)bolo dohodnuté, či a aké skutočnosti nastali po konaní (opomenutí konania) niektorej fyzickej alebo právnickej osoby, čo obsahuje určitá listina, čo vypovedal svedok, čo uviedol znalec. S istým zjednodušením možno konštatovať, že otázkou skutkovou (faktickou) je pravdivosť, či nepravdivosť skutkových tvrdení procesných strán. Na rozdiel od toho riešenie právnej otázky (questio iuris) prebieha v procese právneho posudzovania vecí, pri ktorom súd uvažuje o určitej právnej norme, zamýšľa sa nad možnosťou (potrebou) jej aplikácie, skúma jej obsah, zmysel a účel, normu interpretuje a na podklade svojich skutkových zistení (to znamená až po vyriešení skutkových otázok) prijíma právne závery o existencii alebo neexistencii dôvodu pre aplikovanie predmetnej právnej normy na posudzovaný prípad (3Cdo/218/2017, 3Cdo/150/2017, 4Cdo/7/2018, 4Cdo/32/2018, resp. aj 7Cdo/99/2018).

31. Žalobcom zadefinovaná otázka by mohla mať znaky relevantné v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. iba vtedy, ak by výsledok jej riešenia odvolacím súdom predstavoval jediný a výlučný dôvod, pre ktorý nebolo žalobe vyhovené. Žalobca ale túto otázku nastolil v inej situácii, v ktorej zamietnutie jeho žaloby opodstatňoval skutkový záver súdu, že v čase rozhodnutia súdu nebol riaditeľom školy, pretože mu riadne uplynulo funkčné obdobie (viď body 2 a 29), pričom z takéhoto skutkového záveru bol vyvodенý právny názor o neexistencii práva žalobcu domáhať sa aj potom, čo k uplynutiu jeho funkčného obdobia riaditeľa školy došlo a/ určenia už neexistujúceho (zaniknutého) žalobcovho práva (statusu) a b/ súvisiacich požiadaviek voči žalovanej 1/, vyvodzovaných práve z takéhoto už neexistujúceho (zaniknutého) práva (statusu). S prihliadnutím k práve uvedenému tak dovolateľom nastolená otázka má v danom prípade povahu (len) akademickú, teda otázku, u ktorej by akýkoľvek do úvahy prichádzajúci výsledok jej riešenia dovolacím súdom nemohol viesť k zrušeniu alebo zmene dovolaním napádaného rozhodnutia odvolacieho súdu, resp. aj jemu predchádzajúceho rozhodnutia súdu prvej inštancie [pretože súd prvej inštancie aj odvolací súd výslovne poukázali na nepotrebnosť riešiť - a teda na neriešenie - problém(u), komu (a či vôbec niekomu) po uplynutí funkčného obdobia žalobcu prislúcha postavenie riaditeľa školy, vychádzajúc - o. i. - z nepreukázania čohokoľvek, pre čo by šlo usúdiť na trvanie funkcie aj po skončení funkčného obdobia a takto logicky k zaujímaniu prvého a jediného stanoviska k tomuto problému nemohol byť oprávnený ani dovolací súd]. Cieľom civilného sporového konania (aj pred dovolacím súdom) je totiž poskytnúť reálnu ochranu právam, nie riešiť teoretické otázky, ktorých výsledok sa nijako nepremietne do právnej sféry strán sporu.

32. Vzhľadom na už uvedené preto dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie žalobcu proti rozsudku odvolacieho súdu nemožno považovať za prípustné ani podľa § 421 písm. b/ C. s. p., a preto dovolanie podľa § 447 písm. c/ rovnakého zákona (ako celok) odmietol.

33. Rozhodnutie o trovách konania o dovolaní najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá C. s. p.).

34. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu vo veci pomerom hlasov 3 : 0 a v časti trov konania pomerom hlasov 2 : 1.

Poučenie:

